

УДК 141.5(477)«18/19»

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2023.1.3>**Поцюрко Олег Юрійович**

кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарної підготовки
Львівського державного університету внутрішніх справ
вул. Городоцька, 26, Львів, Україна
orcid.org/0000-0003-0006-1615

ФОРМАЛЬНО-ЛОГІЧНА АРГУМЕНТАЦІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Актуальність проблеми. У своїй професійній діяльності кожен юрист має керуватися не лише такими максимами, як переконливість, тактика, раціональність, істина, а й аргументативним дискурсом (викладом аргументів за схемою силогізму), який передбачає дуже широкий спектр мовленнєвих особливостей: переконувати; доводити; апелювати; надавати емоційне забарвлення.

Мета дослідження – з'ясувати особливості застосування формально-логічної аргументації у діяльності Європейського суду з прав людини.

Досягнення мети конкретизується через постановку та вирішення наступних завдань: 1. визначити поняття правової аргументації та аргументування; 2. проаналізувати та розкрити основні конструкції, принципи та контексти використання формально-логічної аргументації в діяльності ЄСПЛ.

Методи дослідження. У дослідженні було використано такі методи, як аналізу, синтезу, дедукції індукції, екстраполяції та порівняння.

Результати дослідження. У статті стверджується про те, що застосування формально-логічної аргументації у професійній діяльності юристів впливає на їх здатність до переконання громадян у необхідності чи корисності накладених на них обмежень, переконання суддів у справедливості справи, переконання сторін у неупередженості судового рішення тощо.

Кожен суддя повинен знати особливості правової аргументації, правила оперування поняттями, судженнями, умовиводами. Формально-логічна необізнаність судді призводить до неправильної кваліфікації, невдалої аргументації та обґрунтування прийнятого рішення, не здатності виявляти протиріччя у свідченнях учасників процесу, під час спростування необґрунтованих аргументів сторін, під час вирішення питання якості доказів, що може спричинити серйозні наслідки.

ЄСПЛ є найавторитетнішим та значимим у Європі, а всі його рішення є зразком викладення фактів у справі та структурування й обрання прийнятних аргументів, вони мають подвійне юридичне значення, оскільки виконують роль як правотлумачного, так і правозастосовного акту.

Здійснюючи свою роботу дистанційно (письмово) ЄСПЛ в процесі правової аргументації опирається на ряд принципів та конструкцій, які сприяють основній меті його діяльності, а саме утвердженню прав і свобод людини і громадянина.

Ключові слова: правова аргументація, ЄСПЛ, логіка, силогізм, юрист.

Вступ. Будучи невід'ємною частиною юридичної освіти, знання логіки дозволяє юристу правильно будувати судово-слідчі версії, складати чіткі плани розслідування злочинів, не допускати помилок при складанні офіційних документів, протоколів, обвинувальних висновків, рішень та ухвал. Юристи зазвичай не обмежуються простою незгодою, наприклад, з доказами обвинувачення, якщо знаходять у них логічну помилку. Вони пояснюють, яку помилку було допущено, стверджують про те, що ця помилка має спеціальну назву та пояснення у логіці. Саме таке доведення значним чином впливає на думку присутніх, незважаючи на те, що вони ніколи не вивчали логіки. Значні вимоги до законодавства, правозастосовної практики та правової теорії впливають на формування мислення юриста.

Однією з необхідних передумов професійного мовлення юриста є логічна правильність. Логіка юриста, звичайно, не зводиться лише до викладу аргументів за схемою силогізму. Головне – обґрунтувати, розгорнути аргументи. Можливості використання аргументативного дискурсу у мовленні юристів дуже широкі: переконувати; доводити; апелювати; надавати емоційне забарвлення.

Мета дослідження – з'ясувати особливості застосування формально-логічної аргументації у діяльності Європейського суду з прав людини.

Досягнення мети конкретизується через постановку та вирішення наступних завдань: 1. визначити поняття правової аргументації та аргументування; 2. проаналізувати та розкрити основні конструкції, принципи та контексти використання формально-логічної аргументації в діяльності ЄСПЛ.

Методи дослідження. У дослідженні було використано такі методи, як аналізу, синтезу, дедукції індукції, екстраполяції та порівняння.

Результати дослідження. Успішна діяльність юриста, і успіх його справи значною мірою залежить від вміння правильно будувати висловлювання, що включає в себе знання теорії аргументації та максим аргументації: 1) максима переконливості – говори переконливо, не переважуй деталями, 2) максима такту – висловлюйся зрозуміло, не рахуй інших дурніших за себе, 3) максима раціональності – поясни усі кроки логічно, не звертайся до великих істин, 4) максима істини – висувай гіпотези з наступним поясненням, не висувай невірфікованих суджень. Загальні правила аргументації включають три види максим, головним серед яких юридичному дискурсу стає максимальна раціональність.

Розкриваючи теоретичне та практичне значення юридичної аргументації автори колективної монографії «Юридична аргументація: Логічні дослідження» стверджують про те, що «Сучасна теорія юридичної аргументації поєднує знання формальнологічних теорій загальнотеоретичного значення зі змістовними завданнями правознавчої теорії та юридичної практики» [10, с. 6].

Найвідоміші сучасні теорії аргументації, як стверджують дослідники, «були сформульовані бельгійським юристом Хаїмом Перельманом, британським вченим Стівеном Тулміном, а також сучасними дослідниками з Нідерландів Франсом ван Еемереном, Робом Гроотендорстом та їх учнями» [10, с. 28].

Аналізуючи аргументативний дискурс в професійній промові юристів дослідниці Краснова Н.В. та Могилевська Н.Є. розкривають зміст трьох видів максим, якими має володіти у своїй професійній діяльності юрист, а саме:

«Максими раціональності: 1. Дотримуйся логічного, послідовного викладу аргументів, експліцитно висловлюй логічні зв'язки; 2. Дотримуйся доказів по суті справи (*argumentum ad rem*); 3. Будь інформативним. Обмежуй кількість аргументів, залишивши самі вагомні та виключивши другорядні (*argumenta ponderantur, non numerantur*); 4. Не використовуй помилкових посилок; 5. Не піддавайся емоціям; 6. Уникай застосування сили (*argumentum baculinum*).

Неможливо уявити професійну мову юриста без максим такту: 1. Визнай за партнером право на контраргументацію; 2. Виберіть відповідний інтелектуальний ключ; 3. Не переноси аргументацію з предмета обговорення особистості (Уникай *argumentum ad hominem*); 4. Дотримуйся етикету.

Будуючи своє мовленнєве висловлювання юрист не може не враховувати максими переконливості: 1. Говори впевнено; 2. Уникай двозначності (*argumentum ambiguum*); 3. Підкріплюй вербальну аргументацію невербальними засобами (голос, інтонація та жестикуляція)» [2, с. 145-146].

Серед найважливіших цілей застосування формально-логічної аргументації у праві, зокрема можна виділити: переконання громадян у необхідності чи корисності накладених на них обмежень, переконання суддів у справедливості справи, переконання сторін у неупередженості судового рішення тощо. Робота юриста полягає не тільки у висвітленні норм та фактів, він прагне відстояти своє рішення правових проблем, запорукою успіху в даному випадку буде

вміння переконувати. Переконати тих, хто творить закон, тих, хто повинен його дотримуватися, переконати суддю, сторони, супротивників, того чи іншого практика тощо.

Вивчаючи проблему аргументації у правотворчій діяльності Луць Л., звертає увагу на те, що «Завданнями аргументування є обґрунтованість юридичних наслідків, прогнозування змін щодо змісту джерел права. Аргументація змістових параметрів здійснюється в межах правової аргументації» [3, с. 171].

Далі дослідниця розрізняє правову та юридичну аргументації, і додає «правова аргументація є інтелектуальною діяльністю, спрямованою на обґрунтування чи спростування істинності положень за допомогою як юридичних, так і інших аргументів; а юридична аргументація – інтелектуальна юридична діяльність, що спрямована на обґрунтування чи спростування істинності правових положень за допомогою юридичних аргументів з метою настання юридичних наслідків. Юридичні аргументи трактуються як засіб, передбачений чинною системою джерел права; а правові – як юридичні та інші аргументи, які в процесі аргументації створюють умови для настання юридичних наслідків» [3, с. 172].

Нині будь-який юрист, робота якого пов'язана з правовими нормами, безперечно, звертається до елементарних правил формальної логіки. У правотворчій діяльності їх знання та правильне використання є вкрай важливим. Логічні правила застосовуються у правотворчості, при прийнятті всіх юридичних рішень та складанні правових документів.

Логічні правила також застосовуються у судовій діяльності. Суддя повинен добре володіти законами логіки, правилами оперування поняттями, судженнями, умовиводами. Нелогічність може виявлятися не тільки в композиції тексту судового акта (це не найстрашніше), а й у неправильній кваліфікації, невдалій аргументації та обґрунтуванню прийнятого рішення, що може спричинити серйозні наслідки. Логіка у діяльності судді знаходить застосування: при виявленні протиріч у свідченнях учасників процесу; під час спростування необґрунтованих аргументів сторін; під час вирішення питання якості доказів; при вирішенні питання про те, чи забезпечено юридичну справу доказами; в процесі кваліфікації юридичної справи; при винесенні остаточного рішення щодо справи.

Європейський Суд з прав людини, який є найбільш авторитетним та значимим у Європі, а його рішення у багатьох випадках є зразком викладення фактів у справі та структурування й обрання прийнятних аргументів, визначив, що робота з доказами, їх допустимість, оцінка поданих доказів регулюється головним чином національним законодавством кожної країни. Всі його рішення мають подвійне юридичне значення, оскільки виконують роль як правотлумачного, так і правозастосовного акту.

Слід відзначити, що розгляд справ ЄСПЛ здійснює у письмовій формі (дистанційно), відповідно аргументація має також письмовий вираз. Відтак, розглядаючи правову аргументацію можна виділити «контекст виявлення» («context of discovery») та «контекст виправдання» («context of justification»), процес пошуку правильного рішення та виправдання рішення та стандартів оцінки, які використовують в оцінюванні рішення.

Розкриваючи головні особливості аргументування рішень європейського суду з прав людини, Дудаш Т. [1], подібно до згадуваної вище Луць М. [3] у діяльності ЄСПЛ виділяє правове аргументування та аргументацію.

«Згідно з логічним підходом правове аргументування – це мовне обґрунтування (мотивування) шляхом доведення через наведення аргументів (доводів) щодо певного юридично значущого питання відповідно до логічних правил істинності. Правова аргументація – це система аргументів, використаних для доведення певного юридично значущого питання відповідно до логічних правил істинності» [1, с. 93].

Для проведення відповідного аналізу правової аргументації вона виробляє певні методологічні положення, які можуть мати філософський, теоретичний, емпіричний та аналітичний компоненти. Дослідниця схиляється до філософського компоненту, який зумовлений раціоналістичною концепцією («геометричною» – аргументація створена на безспірній основі й у логічно досконалий спосіб; «антропологічною» – аргументація ґрунтується на тому, що

вважають раціональним члени певної комунікативної спільноти; «критичною» – аргументація заснована на систематичній перевірці прийнятності усіх аргументувальних кроків) [1, с. 87]. Саме такий зріз є вдалою спробою поєднання геометричного, антропологічного та критичного компонентів теоретичної моделі аргументування (логічного, риторичного чи діалектичного/діалогічного).

Отож, як стверджує Дудаш Т.: «Важливе методологічне значення для дослідження прояву підходів до розуміння і дослідження правового аргументування й аргументації у практиці ЄСПЛ має критерій класифікації за підходами до розуміння і дослідження правового аргументування, що дозволяє виокремити логічну, риторичну та діалектичну правову аргументацію й аргументування» [1, с. 88]. Цей критерій допомагає встановити значення правової аргументації у різних сферах юридичної діяльності (правотворчій, правозастосовній та право тлумачній).

У діяльності ЄСПЛ можна виділити так звані «легкі справи», для яких достатнім є використання формально-логічних прийомів для оперування фактами в процесі аргументації; та «важкі справи» які потребують використання не класичної логіки, засобів аналогії, соціальних аргументів, аргументів з наслідків, з прикладу тощо.

Цінною заувагою щодо правозастосувальної діяльності ЄСПЛ є пошук норми Конвенції, загального принципу (*general principle*) тлумачення й застосування, який вироблений у його практиці. Саме заявник у заяві до Суду надає аргументацію того, чому вона є прийнятною для розгляду ЄСПЛ, які саме статті Конвенції, на його думку, порушені і чому (доповіді, аналітичні звіти, прикінцеві зауваження, експертні висновки тощо; див., наприклад, пункти 55–79 рішення Суду у справі від 15 травня 2012 р. «Kaverzin проти України») [1, с. 90].

Слід зауважити також і те, що формально-логічна правова аргументація не завжди є визначальною у роботі ЄСПЛ, особливо це стосується так званих «клонівних» справ, у яких Суд не здійснює аргументації, а покликається на попередні аналогічні чи ідентичні судові справи, де застосовується схожа аргументувальна конструкція.

Ухвалюючи аргументоване рішення та об'єктивуючи таким чином своє правове аргументування, ЄСПЛ створює мотивацію рішення у справі, його резолютивну частину. На цій стадії створюється своєрідний «контекст виправдання» («оцінка суду») щодо правильності та аргументованості прийнятого рішення.

Розглядаючи аргументувальні конструкції ЄСПЛ Дудаш Т. виділяє кілька видів аргументів: «аргумент зі встановленої норми» (19,6 %), «аргумент із прецеденту» (6,1 %), «аргумент вербальної класифікації» (4,7 %) (див., наприклад, пункти 119–125 рішення Суду у справі від 15 травня 2012 р. «Kaverzin проти України»), «аргумент з позиції знання», аргумент зі знаку – 7,9 % (див., наприклад, пункти 72–78 рішення Суду у справі від 23 червня 2011 р. «Matushevskyy and Matushevskaya проти України»), аргумент з прикладу – 5,2 %, аргумент з наслідків – 8,2 %, аргумент з аналогії – 21,6 % (стосується у практиці Суду порівняння правового регулювання того чи іншого питання у різних державах – учасницях Конвенції – наприклад, у справі «Partillo проти Італії» (пункти 177–179 рішення Суду у складі Великої палати від 27 листопада 2015 р.) [1, с. 91-92].

Підсумовуючи результати дослідження вчена наголошує: «Використання такого різноманіття аргументувальних схем підтверджує, що в аргументувальній діяльності Суду домінує риторичний вид правового аргументування. Адже саме це дозволяє не обмежуватися використанням дедуктивних аргументів, доказовою аргументацією, а використовувати й так звані презумпційні аргументи, недоказові аргументи» [1, с. 94].

У справі «Ван Мехелен та інші проти Нідерландів» Європейський Суд підкреслив: «Допустимість доказів є питанням, яке регулює головним чином національне законодавство... Завдання Суду, відповідно до Конвенції, полягає не в тому, щоб оцінювати покази свідків, а в тому, щоб упевнитися, чи був судовий розгляд загалом справедливим, включаючи і те, як було отримано докази» [5].

Водночас, Європейський Суд у своїх ухвалах щодо низки справ визначив низку критеріїв у роботі з доказами, якими зобов'язані керуватися національні державні органи у роботі з доказами та які впливають на логіку доведення.

У справі «Барбера, Мессеґе та Хабардо проти Іспанії» ЄСПЛ чітко вказав: «про те, що п. 2 ст. 6 Конвенції вимагає, щоб судді, виконуючи свої завдання, відійшли від упередженої думки, що обвинувачений учинив інкримінований йому злочин. Тягар доказування лежить на обвинуваченні, а кожний сумнів має тлумачитися на користь обвинуваченого. Із цього також випливає, що обов'язком обвинувачення є інформування особи про висунуті обвинувачення, щоб вона могла підготувати та належним чином представити аргументи на свій захист» [4]. Дана норма також вимагає, щоб в основу висновку про винуватість особи були покладені ті докази, які відповідають закону, тобто отримані законним шляхом.

У рішенні в справі «Доорсон проти Нідерландів» [7] було сформульовано критерій «вирішального ступеня», згідно з яким використання доказів, отриманих із порушенням закону, тягне за собою визнання порушення права заявника на справедливий судовий розгляд лише у тому разі, якщо вони були «єдиною або вирішальною мірою», підставою вироку. Також, у справі «Шенк проти Швейцарії», використання магнітофонного запису, який було отримано з порушенням закону, не було визнано як таке, що порушує право заявника на справедливий судовий розгляд, оскільки «магнітофонний запис телефонних розмов не був єдиним доказом, на якому побудовано вирок» [8].

У рішенні в справі «Яллоґ проти Німеччини» Суд наголосив: «...що будь-які відомості та матеріали, отримані в результаті застосованого до обвинуваченого насильства чи іншого звернення, кваліфікованого як катування, не можна використати як докази незалежно від їх змісту та значення встановлення обставин справи» [9].

У ряді справ ЄСПЛ розглядав ситуації, коли у процесі судового розгляду використовувалися докази, похідні від свідчення заявника, отримані під тиском. У рішенні у справі «Гефген проти Німеччини» ЄСПЛ зазначив, що використання доказів, похідних від отриманих під тиском показань підсудного створює «сильну презумпцію несправедливості» [6].

Крім того, Європейський Суд визначив, що порядок збирання доказів, передбачених національним правом, повинен відповідати основним правам, що визнаються Європейською Конвенцією: право на особисту гідність, право на особисту недоторканність, право на недоторканність приватного життя, право на таємницю листування та телефонні переговори, на недоторканність житла, право на захист. Порушення цих прав у кожному конкретному випадку збирання доказів може призвести до визнання Європейським Судом несправедливості судового провадження у конкретній справі.

Також вважається, що більш об'єктивним та аргументованим буде рішення суду якщо в його діяльності братимуть участь присяжні, які висловлюють у своєму рішенні справедливу, народну оцінку, не обтяжену правовим досвідом. Звичайно, в судочинстві необхідно враховувати цю народну думку, тим більше, що її висловлює не 1 людина, а цілих 12 та його рішення буде незалежним. Але про яку об'єктивність та осмислену аргументованість може йтися, коли вони не можуть повністю розібратися у справі, коли вони не знають правил та логіку побудови аргументів та доказів і просто приймають усі факти на віру.

При розгляді справи суддя формує свою думку на правовій основі, використовує юридичні, логічні та інші прийоми, свій досвід у судочинстві. Використовуючи правову базу, він, однак, не діє машинально, виконуючи правові розпорядження, а враховує особливості кожної ситуації та кожної справи.

Висновок. Підсумовуючи, можна стверджувати про те, що в українському законодавчому полі немає чітко визначених правил аргументування відповідних параметрів правотворчих актів, що аж ніяк не не сприяє їхній якості. Що в свою чергу вимагає поглибленого аналізу питань правової та юридичної аргументації, формалізації правил та критеріїв аргументування параметрів як правотворчих, так і інших правових актів України.

Очевидно, через деякий час співпраця дослідників різних дисциплін призведе до створення єдиної юридичної теорії аргументації, яка матиме як теоретичну, так і практичну цінність та сприятиме подальшому прогресу у розробці концепцій юридичної аргументації та їх успішного застосування на практиці та в освіті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дудаш Т. Особливості аргументування рішень європейського суду з прав людини (до характеристики методологічних підходів). *Право України*. 2017 р. № 4. С. 86-96.
2. Краснова Н.В., Могилевська Н.Є. Аргументативний дискурс в професійній промові юристів *Логіка і право* : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 19 травня 2011 р. Харків. 2011. С. 144-147.
3. Луць Л. Аргументація у правотворчій діяльності. *Теорія держави і права*. № 9. 2020 р. С. 168-173.
4. Марчук Н. Судам слід більш ретельно добирати формулювання у вироках щодо однієї особи, аби не порушити принцип презумпції невинуватості іншої особи. URL : https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki_diyalnosti/navch_suddiv_praciv_aparativ_2021/1216636/
5. Справа «Ван Мехелен та інші проти Нідерландів» (case of Van Mechelen and others v. the Netherlands). URL : <https://ips.ligazakon.net/document/SO0537>
6. Справа «Гефген проти Німеччини». [«Gefgen v. Germany»]. URL : <https://zakononline.com.ua/echr-practice/show/4699>
7. Справа «Доорсон проти Нідерландів». [«Doorson v. Netherlands»]. URL : [https://rd.ua/storage/articles/«Доорсон%20\(Doorson\)%20проти%20Нідерландів».pdf](https://rd.ua/storage/articles/«Доорсон%20(Doorson)%20проти%20Нідерландів».pdf)
8. Справа «Шенк проти Швейцарії» URL : <https://precedent.in.ua/2016/04/09/shenk-protyv-shvejtsaryu/>
9. Справа «Яллох проти Німеччини». URL : <https://ips.ligazakon.net/document/SO2742>
10. Юркевич О.М., Титов В.Д., Куцепал С. В. Юридична аргументація : Логічні дослідження : колективна монографія / за ред. проф. О. М. Юркевич. Харків : НУЮА ім. Я. Мудрого, 2012. 211 с.

REFERENCES

1. Dudash T. (2017). Osoblyvosti arhumentuvannia rishen yevropeiskoho sudu z prav liudyny (do kharakterystyky metodolohichnykh pidkhodiv) [The peculiarities of argumentation of the decisions of the European Court of Human Rights (to the characteristics of methodological approaches)]. *Pravo Ukrainy*. № 4. S. 86-96. [in Ukrainian].
2. Krasnova N.V., Mohylevska N.E. (2011). Arhumentatyvnyi dyskurs v profesiinii promovu yurystiv Lohika i pravo [Argumentative discourse in the professional speech of lawyers Logic and law]: materialy III mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kharkiv, Kharkiv. S. 144-147. [in Ukrainian].
3. Luts L. (2020). Arhumentatsiia u pravotvorchii diialnosti. [Argumentation in law-making activity.] *Teoriia derzhavy i prava*. № 9. S. 168-173. [in Ukrainian].
4. Marchuk N. Sudam slid bilsh retelno dobyraty formuliuvannia u vyrokakh shchodo odniiei osoby, aby ne porushyty pryntsyup prezumptsii nevinuvatosti inshoi osoby. [Courts should be more careful in choosing wording in judgments against one person so as not to violate the principle of presumption of innocence of another person]. URL : https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki_diyalnosti/navch_suddiv_praciv_aparativ_2021/1216636/ [in Ukrainian].
5. Sprava «Van Mekhelen ta inshi proty Niderlandiv». [Case of Van Mechelen and others v. the Netherlands]. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/SO0537>
6. Sprava «Hefhen proty Nimechchynu». [Case of Gefgen v. Germany]. URL : <https://zakononline.com.ua/echr-practice/show/4699> [in Ukrainian].
7. Sprava «Doorson proty Niderlandiv» [Case of Doorson v. Netherlands]. URL : [https://rd.ua/storage/articles/«Доорсон%20\(Doorson\)%20проти%20Нідерландів».pdf](https://rd.ua/storage/articles/«Доорсон%20(Doorson)%20проти%20Нідерландів».pdf) [in Ukrainian].
8. Sprava «Shenk proty Shveitsarii». [Case of Schenck v. Switzerland]. URL : <https://precedent.in.ua/2016/04/09/shenk-protyv-shvejtsaryu/> [in Ukrainian].
9. Sprava «Yallokh proty Nimechchynu». [Case of Yalloch v. Germany]. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/SO2742> [in Ukrainian].
10. Yurkevych O.M., Tytov V.D. (2012). Kutsepal S. V. Yurydychna arhumentatsiia : Lohichni doslidzhennia [The legal argumentation: Logical studies]: kolektyvna monohrafiia / za red. prof. O. M. Yurkevych. Kharkiv : NUJuA im. Ya. Mudroho. 211 s. [in Ukrainian].

Potsyurko Oleg Yuriiovych

Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Social and Humanitarian Training
Lviv State University of Internal Affairs
26, Horodotska str., Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-0006-1615

FORMAL AND LOGICAL ARGUMENTATION IN THE ACTIVITIES OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

The urgency of the problem. In his professional activity, every lawyer should be guided not only by such maxims as persuasiveness, tactics, rationality, truth, but also by argumentative discourse (presentation of arguments according to the scheme of syllogism), which involves a very wide range of speech features: to convince; prove; appeal; give an emotional color.

The purpose of the study is to find out the specifics of the application of formal and logical argumentation in the activities of the European Court of Human Rights.

Achieving the goal is specified through setting and solving the following tasks: 1. define the concept of legal argumentation and argumentation; 2. to analyze and reveal the main constructions, principles and contexts of the use of formal-logical argumentation in the activities of the ECtHR.

Research methods. The research used such methods as analysis, synthesis, deduction induction, extrapolation and comparison.

Research results. The article claims that the application of formal and logical reasoning in the professional activity of lawyers affects their ability to convince citizens of the necessity or usefulness of restrictions imposed on them, to convince judges of the justice of the case, to convince the parties of the impartiality of the court decision, etc.

Every judge must know the peculiarities of legal argumentation, the rules for operating concepts, judgments, and inferences. Formal and logical ignorance of the judge leads to incorrect qualifications, unsuccessful argumentation and justification of the decision, inability to detect contradictions in the testimony of the participants in the process, when refuting unsubstantiated arguments of the parties, when solving the issue of the quality of evidence, which can cause serious consequences.

The ECtHR is the most authoritative and significant in Europe, and all its decisions are a model for presenting the facts in a case and structuring and choosing acceptable arguments, they have a double legal significance, as they perform the role of both a law-interpreting and a law-enforcing act.

Carrying out its work remotely (in writing), the ECtHR in the process of legal argumentation relies on a number of principles and constructions that contribute to the main purpose of its activity, namely the affirmation of the rights and freedoms of a person and a citizen.

Key words: legal argumentation, ECtHR, logic, syllogism, lawyer.